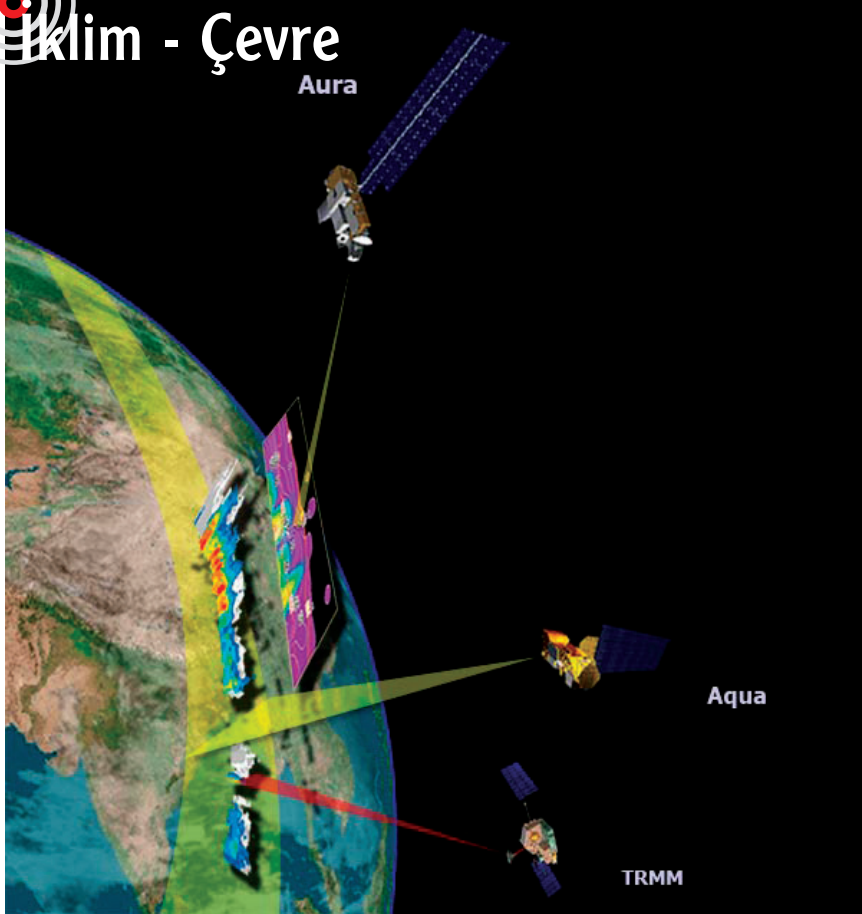

Zeynep Tozar

İklim - Çevre

modellerinden de yararlanan ekip, su buharının Tibet üzerinde, Himalayaların hemen kuzeyindeki bölgede ortaya çıktığını belirlemiş. Önemli bir bulguysa, Hindistan'da daha fazla fırtına olmasına karşın, Tibet üzerindeki fırtınaların alt stratosfere neredeyse üç kat fazla su buharı taşıdığı.

“Çalışmamız, stratosfere ulaşan su buharının temel sorumlusunun Tibet üzerindeki fırtınalar olduğunu açıkça ortaya koyuyor” diyor araştırmacılar. “Tibet üzerine düşen yağmur, Hindistan muson bölgesindeki kadar çok olmasa da, Tibet çok daha yüksekte olduğu için, burada oluşan fırtınalar çok güçlü ve yukarılara kadar ulaşabiliyor. Bu da su buharını doğrudan stratosfere göndermeleri demek.”

Çalışmanın bir başka sonucuysa, aynı ‘geçidin’ üst atmosfere karbon monoksit - yani kirlilik - iletiminden de sorumlu olduğu. “Karbon monoksit, Tibet'te neredeyse hiç oluşmaz; bu nedenle karbon monoksitin tropopoz bölgesine (alt atmosfer-stratosfer sınırı ve yer yüzeyinin yaklaşık 18-20 km yukarısı) güneydoğu Asya ve Hindistan üzerinden geldiğine inanıyoruz” diyor araştırmacılarından Rong Fu. “Çalışmamız gösteriyor ki, Tibet üzerindeki fırtınalar, alt stratosfere en az Hindistan üzerindeki kadar karbon monoksit taşıyor. Ve biliyoruz ki, uzun ömürlü kirleticiler alt atmosferden bir kez çıktıklarında, oldukça hızlı yer değiştirebilirler. Sözgelimi Asya kökenli kirleticiler, kısa süre sonra kendilerini dünyanın öbür ucunda gösterebilir.”

NASA Basın Duyurusu, 9 Mayıs 2006

Tibetten Kirliliğe Geçiş İzni

Georgia Teknoloji Enstitüsü (ABD), Edinburgh Üniversitesi (İskoçya) ve NASA araştırmacılarının ortak çalışmaları, Tibet üzerindeki fırtınaların, su buharı ve çeşitli kimyasalların atmosferin alt katmanlarından stratosfere; yani ozon tabakasının bulunduğu bölgeye rahatlıkla ulaşacakları bir geçit oluşturduğunu göstermiş bulunuyor. Su buharının olduğu kadar ozon parçalayıcı kimyasalların da stratosfere nasıl ulaştığının anlaşılmasıysa, özellikle de ozon tabakasının maruz olduğu tehlikelerin anlaşılması bakımından çok önemli.

NASA'nın Aura uzay aracındaki Microwave Limb Sounder cihazı ve yine NASA'nın Aqua Projesi ve Tropik Yağmur Ölçüm Projesi'nden aldıkları verilerle 1000'in üzerinde ölçüm toplayan araştırmacılar, bu şekilde Tibet Platosu ve Asya muson bölgesi

üzerindeki stratosferin su buharı derişimlerini inceleme olanağı bulmuşlar. Ölçümlerin toplandığı dönemlerse Ağustos 2004 ve Ağustos 2005; yani muson mevsiminin kendini en çok gösterdiği dönemler. Rüzgar verileri ve NASA atmosfer

